

PROGRAM PROFILAKTYKI RAKA JELITA GRUBEGO

Badanie bez bólu

Badanie bezpłatne

**Samodzielny Publiczny Szpital
Wojewódzki
im. Jana Bożego
w Lublinie**

***„Profilaktyka chorób nowotworowych jelita grubego
w celu zmniejszenia zachorowalności
i śmiertelności na terenie podregionu lubelskiego”***

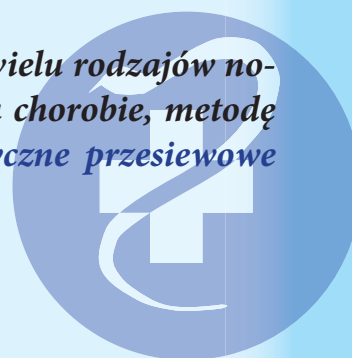
Dlaczego o tym mówimy?

Choroby nowotworowe stanowią obecnie prawdziwą epidemię. Wraz ze wzrostem średniej długości życia oraz zmianami w otaczającym nas środowisku zachorowalność na te choroby wzrasta systematycznie z roku na rok. Wiele z tych chorób bardzo długo nie daje żadnych objawów, często rozpoznawane są późno i pomimo ogromnego postępu we współczesnej medycynie nadal ich leczenie jest procesem bardzo trudnym, a niestety w wielu przypadkach ma również ograniczoną skuteczność.

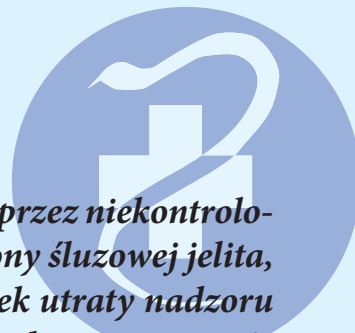
Rak jelita grubego zajmuje wśród tych chorób niechlubną drugą pozycję pod względem częstości zachorowań, jest też drugą po nowotworach płuc najczęstszą przyczyną zgonów z powodów onkologicznych. Co roku w Polsce ok. 16 000 osób dowiaduje się o tym, że chorują na raka jelita grubego, a przewiduje się, że ta liczba przez najbliższe 10 lat może wzrosnąć nawet do 25 000. Według najnowszych danych z 2017 r. okres 5 lat od rozpoznania choroby przeżywa 48,4-52,8% chorych. Wśród wszystkich pacjentów zmagających się z tym schorzeniem każdego roku umiera aż 10 000.

Co poza dużą częstością występowania raka jelita grubego wyróżnia tę chorobę spośród wszystkich schorzeń onkologicznych?

*W tym przypadku, w przeciwieństwie do wielu rodzajów nowotworów, mamy możliwość zapobiegania chorobie, metodę o potwierdzonej skuteczności – **profilaktyczne przesiewowe badanie kolonoskopowe.***

Czym jest rak jelita grubego?

Rak jelita grubego jest chorobą powstającą przez niekontrolowany rozrost i namnażanie się komórek błony śluzowej jelita, która wyściela jelito od wewnątrz. Na skutek utraty nadzoru nad powstawaniem nowych komórek początkowo tworzą się w nim uwypuklenia śluzówki ponad jej powierzchnię, zwane polipami. Są to zmiany rozrostowe o charakterze łagodnym, ale to właśnie na skutek dalszego wzrostu polipa i jego przemiany w nowotwór złośliwy powstaje 99% przypadków raka jelita grubego.

W trakcie rozwoju choroby dochodzi do dalszego wzrostu guza, który może zawęzić, lub nawet całkowicie zamknąć światło jelita, prowadząc do niedrożności przewodu pokarmowego, która jest stanem zagrożenia życia i wymaga natychmiastowej operacji. Powierzchnia guza staje się krucha, łatwo ulega uszkodzeniom, co może być przyczyną krwawień. Rak powiększając swoje rozmiary nacieka i niszczy sąsiednie tkanki, a także może dawać przerzuty do węzłów chłonnych i innych narządów, m.in. do wątroby, płuc, mózgu, jamy otrzewnowej i kości. Wystąpienie przerzutów odległych oraz rozwój choroby nowotworowej może powodować zaburzenia funkcji oraz niewydolność innych narządów, ogólne wyniszczenie organizmu, a ostatecznie prowadzić do śmierci chorego.

Warto podkreślić, że w początkowym stadium choroba przez długi czas pozostaje bezobjawowa, a pierwsze symptomy pojawiają się zazwyczaj dopiero wtedy, gdy guz jest tak duży, że utrudnia przechodzenie treści przez jelito, lub gdy choroba zdążyła już rozprzestrzenić się w organizmie.

Czynniki ryzyka

Na zachorowanie najbardziej narażone są osoby:

- *starsze (ryzyko zachorowania wzrasta wraz z wiekiem)*
- *optye, mało aktywne fizycznie*
- *posiadające w rodzinie osobę chorą na nowotwór jelita grubego*
- *chore na dziedziczne zespoły prowadzące do rozwoju raka (np. rodzinna polipowatość jelita grubego – FAP) lub nieswoiste choroby zapalne jelit (wrzodziejące zapalenie jelita grubego, choroba Leśniowskiego-Crohna)*
- *spożywające zwiększoną ilość tłuszczów w diecie, zwłaszcza nasyconych (zwierzęcych), mało błonnika, dużą ilość alkoholu, szczególnie piwa*
- *palące papierosy*

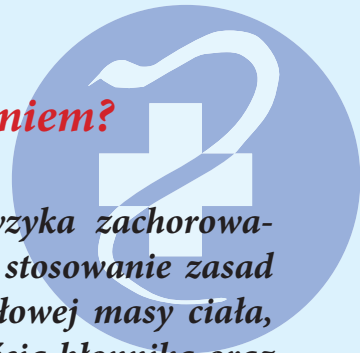
Objawy:

- *krwawienia do przewodu pokarmowego (mogą być utajone)*
- *zmiana rytmu wypróżnień (np. przewlekłe zaparcia)*
- *bóle brzucha*
- *niezamierzona utrata masy ciała*
- *niedokrwistość*
- *wzdęcia brzucha*
- *brak apetytu*

Występowanie każdego z powyższych objawów nie musi świadczyć o chorobie nowotworowej, ale jeśli zauważysz u siebie którykolwiek z nich, koniecznie skonsultuj to ze swoim lekarzem!

Jak uchronić się przed zachorowaniem?

Podstawowym sposobem zmniejszenia ryzyka zachorowania na raka jelita grubego jest po prostu stosowanie zasad zdrowego stylu życia: utrzymanie prawidłowej masy ciała, spożywanie zdrowych posiłków z dużą ilością błonnika oraz zmniejszoną zawartością tłuszczu, systematyczna aktywność fizyczna oraz unikanie używek.

*Najskuteczniejszą obroną przed zachorowaniem jest jednak prowadzony w Polsce od 2000 r. program przesiewowych badań kolonoskopowych. Wykonanie kolonoskopii w odpowiednim wieku zabezpiecza pacjenta przed zachorowaniem na raka jelita grubego na okres co najmniej 10 lat, nie tylko przez samo badanie i wykluczenie obecności nowotworu, ale także przez usunięcie ewentualnych polipów, na podłożu których mógłby rozwinąć się rak. **Przesiewowa kolonoskopia pozwala również na wykrycie już istniejącego nowotworu we wczesnym, bezobjawowym stadium, co daje dużo większe szanse na całkowite wyleczenie (we wczesnej fazie choroby nawet do 90-95%).***

Badanie przesiewowe wykonywane jest u osób zdrowych, u których nie występują objawy chorobowe. Wykonanie takiego badania pozwala zmniejszyć ryzyko zachorowania na raka jelita grubego o 60-90%!

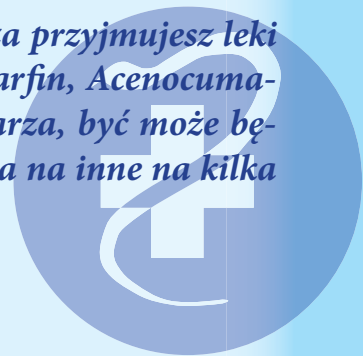
Kto może wziąć udział w programie profilaktycznych badań przesiewowych?

- *wszystkie osoby w wieku 50-65 lat bez objawów takich jak krwawienie do przewodu pokarmowego, biegunka, zaparcia, chudnięcie lub anemia bez znanej przyczyny*
- *osoby w wieku 40-49 lat bez objawów choroby, które mają wśród krewnych I stopnia (rodzice, rodzeństwo, dzieci) osobę chorą na raka jelita grubego*
- *osoby w wieku 25-49 lat pochodzące z rodziny, w której stwierdzono dziedziczne zespoły prowadzące do powstania raka jelita grubego (HNPCC lub FAP)*

Jakie są przeciwwskazania do wykonania badania przesiewowego?

- *występowanie wymienionych wyżej objawów chorobowych – w tym przypadku możliwe jest wykonanie badania diagnostycznego na zlecenie lekarza*
- *kolonoskopia wykonana w ciągu ostatnich 10 lat*
- *zawał serca przebyty w ciągu ostatnich 3 miesięcy*
- *ostra niewydolność krążeniowa lub oddechowa*
- *ostra choroba zapalna jelit*

Jeśli chorujesz na inne choroby, a zwłaszcza przyjmujesz leki przeciwkrzepliwe (np. Acard, Polocard, Warfin, Acenocumarol i in.) koniecznie poinformuj o tym lekarza, być może będzie konieczne ich odstawienie lub zamiana na inne na kilka dni przed badaniem!

Na czym polega badanie kolonoskopowe?

Kolonoskopia jest badaniem endoskopowym dolnego odcinka przewodu pokarmowego. Polega ona na wprowadzeniu przez odbytu do jelita grubego specjalnego aparatu wyposażonego w kamerę, dzięki któremu lekarz ogląda wnętrze jelita na ekranie monitora. Aparat ten, nazywany kolonoskopem, jest giętki, co umożliwia wprowadzenie go do początkowego odcinka jelita grubego i dokładne zbadanie całej długości jelita aż do odbytu.

Podczas kolonoskopii możliwe jest również pobranie wycinków śluzówki do badania lub usunięcie polipów jelita. Przy badaniu oprócz lekarza wykonującego badanie obecny jest również lekarz anestezjolog, który dba o dobre samopoczucie i komfort pacjenta podczas badania, zapewniając niemal bezbolesny przebieg kolonoskopii przez zastosowanie odpowiedniego znieczulenia.

Jak przygotować się do badania?

- *3 dni przed badaniem nie jedz owoców pestkowych (winogrona, pomidory, truskawki), ziaren, orzechów, maku, sezamu*
- *dzień przed badaniem zjedz lekkostrawne śniadanie oraz obiad w postaci zupy-kremu lub bulionu, następnie pij już tylko klarowne płyny*
- *przed badaniem konieczne jest przeczyszczenie jelita specjalnym preparatem, który powoduje biegunkę. W przypadku zastosowania preparatu CitraFleet należy saszetkę rozpuścić w 150 ml wody, a następnie wypić o godz. 19:00 w dniu przed badaniem oraz drugą o godz. 4:00 w dniu badania. Po każdej saszetce należy dodatkowo wypić 1,5-2 l wody. Następnie pozostań bez jedzenia i picia aż do badania*

Pamiętaj!

- *Jeśli przyjmujesz przewlekle leki np. z powodów kardiologicznych, przyjmij je rano w dniu badania, popijając niewielką ilością wody.*
- *Na badanie najlepiej zgłosić się z osobą towarzyszącą*
- *Po kolonoskopii nie można obsługiwać pojazdów ani maszyn przez 12 h od zakończenia badania ze względu na wpływ leków znieczulających na sprawność psychofizyczną pacjenta*

Chcesz wiedzieć więcej?

Jeśli chcesz otrzymać więcej informacji lub dowiedzieć się jak umówić się na badanie – skontaktuj się z Koordynatorem Projektu:

- *Pracownia Endoskopowa
Samodzielny Publiczny Szpital
Wojewódzki im. Jana Bożego
ul. Herberta 21 (dawna ul. Kruczkowskiego), 20-468 Lublin*

pod nr tel. 504 219 945

Więcej informacji na www.janbozy.lublin.pl

e-mail: profilaktyka@janbozy.pl

***Badanie, znieczulenie – bezpłatne
Zwrot kosztów dojazdów***

*Materiał opracowała Edyta Kawka, lekarz Oddziału Chirurgii Ogólnej SPSzW im. Jana Bożego w Lublinie.
Piśmiennictwo u autora.*

